

זהו סיפור של יום — היום השלישי, שייכנס להיסטוריה כיום בו בוצע אחד הפשעים החמורים ביותר בתולדות המדינה. הוא מתחיל בשעה 7.00 בבוקר, בעת שבמקומות שונים החלו אנשים שונים בסדר יום שיגרתו ורגילו, מבלי שיבחינו בכך כי בעקבות של טרגדיה יוונית מתקדם יומם לקראת סיום טראגי.

זהו סיפור של מקום ושל פשע. כבר נכתב עליהם רבות. כתבי „העולם הזה“ חיפשו את הרמזה העמוקה של יום זה. הם שיחזרו את כל מאורעות היום, על פרטי הקטנטנים ועל צעדיהם של כל גיבורי העלילה, תוך גביית עשרות עדויות. מתוכן מתקבלת בפעם הראשונה התמונה המלאה של היום — היום בו חטל הרימון.

★ ★ ★

7.00 — היום מתחיל

פ עמוני הכנסיות הנוצריות, משני עברי הגבול, השמיעו את צלולם המדור. משה שפירא הסתובב במיטתו, ראה כי מיטת אשתו ליוה. כבר ריקה. שפירא הסתובב חזרה, סובב את כפתור הרדיו שעמד ליד המיטה. קולו הרענן של הקריין מילא את החדר. ממוסקבה נודע כי המרשל זיקוב הודח מן הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית. תוך כדי היראה בפשר הדבר קם שפירא. לבש מכנסים ומעיליבית קצר בצבע בורדר, בעל רשם כחולים, מעל לחלק העליון של הפיגמה. הוא העיף מבט בחדר המיטות, המרוהט רק במיטה, בשני ארונות-לילה קטנים ובארון-בגדים, ויצא למסדרון. בשעה שנטל את ידיו, האזין בהיסתהרעת לקולות הבית. בתה-הכרתו רשם: לפגיו את פרטי השיגרה הביתית. זה עתה גמרה ליוה להכין את הבת. נועמי, לבית-הספר. נועמי, 15, גבוהה וחסונה, תצא עוד מעט לגמנסיה. עתה תקח ליוה כוס-קפה, תביא אותה לחדרו של יהודה, הבן. יהודה כבר ישב בכסא-הגלגלים שלו, לבוש עדיין פיגמה וחבוש כיסה. הוא יעסוק בקריאה. כי יהודה, 23, הבן הבכור, המשותק בחלק התחתון של גופו מאז לקה בשיתוק-ילדים בילדותו המוקדמת, הוא עליו.

הכרתו של שפירא פסחה על הקולות האלה. היא דשה בבעיה שהטרידה אותו מרגע הקיצו. היה זה מכתב האיום-בהתפטרות שהיה עליו לכתוב, באותו בוקר, לדודי בן-גוריון. לכמה דקות ניתק שרידות את עצמו ממחשבה מטרידה זו. הוא עבר לחדר-העבודה, בקצה המסדרון, כדי להניח את התפילין ולהתפלל. היום היה חם מהרגיל. „חמסין“, חשב.

★ ★ ★

ב יריה בת שתי קימות, מוקפת גן מפואר בשכונת טלביה בירושלים, הנקראת על שמו של הכלוף הבגדי הרון אל ראשיד, הקיצה שרת החוץ גולדה מאיר לקרני השמש, שבקעו מבעד לתריסים. היא הניחה את כף ידה על מצחה. לא היה לה חום. אולם היא הרגישה את עצמה תשושה מאוד. עקבות השפעת נשארו עדיין בגופה. אמש הלכה לישון בשעת לילה מאוחרת, אחרי הגאום המדיני המיגע והארוך שנשאה בכנסת. היא התלבשה בחדרה שבקומה העליונה, הכוללת מספר חדרי שינה, סלון קטן ומטבח, ניגשה להכין לעצמה ארוחת בוקר קלה במטבח. בעוד דקות מספר תבואנה מנהלת הבית והעוזרת, ויהיה עליה לחלק להן הוראות לקראת ארוחת הצהרים. יהיה עליהן לערוך את חדר האוכל הגדול בקומה הראשונה, כך שיתאים למספר רב של אורחים נכבדים. הארוחה צריכה להיות צנועה. כי למרות האורחים הנכבדים, אין לחרוג מגדר התקציב הצנוע. מבעד לחלון בירכה שרת החוץ לשלום את שני השוטרים הניצבים דרך קבע בפתח-הבית. היא נטלה לידה את עמוני הבוקר. כותרותיהם הראשיות היו מוקדשות לגאומה מאמש. היום לא חלף למשרד, תמכונן בבית לקראת הדיון בועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

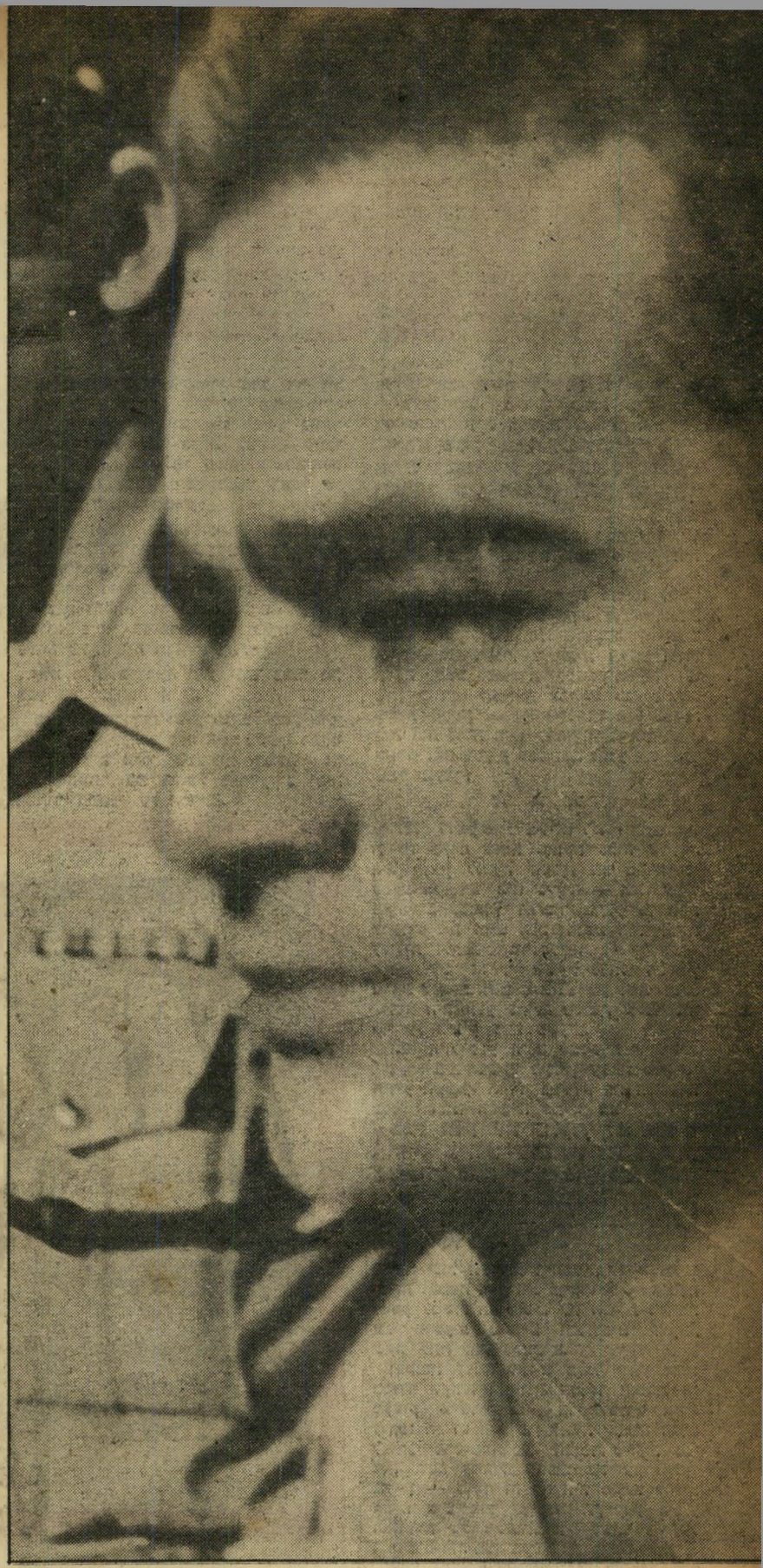
★ ★ ★

ס למה דואק (50), אשה רחבת-גוף, ניגבה את ידיה בשמלתה הירוקה, ויצאה בפתח צריפה אל החצר. בחצר של השכן התימני משמאל קרקרו יתרנגולות. אחת מהן עברה את גדר הפחים, נכנסה לחלקתה של סלמה, כשהיא מקרית בינות לירקות. סלמה גירשה אותה. גבותיה השחורות והעבות היו נעומות מאוד. איזה חיים! איזה חיים! היראה, יעקב, בעלה הזקן והחולה, קם בשעת בוקר מוקדמת, נטל עמו את הצרור שהכניא לו ושכלל פיתה גדולה אחת, מספר בצלים, עגבניות וסיר קטן עם דיסט שעועית, ויצא לעבודה אחרי שהתפלל. הבטיחו לו שהיום יקבל עבודה בפרדס. אולי יביא קצת כסף ואפשר יהיה לקנות בשר ולהחזיר את החוב לצרכניה בשיכון הצריפים. סלמה נכנסה לתוך הגינה, קיפלה את שולי שמלתה, והחלה אוספת ירקות. כאשר התרוממה הבחינה בבקוצות אנשי השיכון, שהלכו על שביל העפר לעבר מעברת פרדסיה. כדי לחפש אחרי יום עבודה. איזה חיים, חשבה, כולם הולכים לעבודה. אפילו הזקן יצא לעבודה. רק הבנים עוד ישנים.

סלמה ניגבה את הזיעה מעל מצחה ונכנסה חזרה לתוך הצריף. מטבחה היה בהול הקטן. שבכניסה לצריף. היא הניחה את הירקות על השולחן, זכרה כי השאירה את הסכין בחדר. היא נכנסה לחדר. מסביב לקירות העץ החומים-כהים ניצבו חמש מיטות. שתיים מהן ריקות. בשלוש המיטות האחרות שכבו שלוש בניה, מכורבלים בשמיכות צבא פשוטות. עזרא, הצעיר בבניה, התהפך על משכבו. מסכן, איזה חיים יש לו, חלפה המחשבה במוחה. הוא בן 15. לא עובד, לא לומד. לא עושה כלום. כמיסה שלידו שכב אליהו בן ה-17, פיו פעור וידיו מאחורי ראשו. עוד מעט ילך לצבא ואז יהיה קל יותר בבית. אולי יקבלו תמיכה מהצבא. היא חבטה בו בגבו. אליהו התעורר, פקח את עיניו, ונדרס שוב. היא חבטה בו שנית: „יאלה, מה זה? אתה צריך ללכת לעבודה היום.“ מבטה של האם חלף על פני התמונות התלויות על הקיר. היו אלה תמונות שתי בנותיה הנשואות, הנמצאות במושב בן-עמי ליד נהריה. בת אחת שלה נמצאת בקיבוץ חולתא. בן ברמת-גן. הא, לוא רק היתה בטוחה שכל בניה יסתדרו, היו היא ובעלה יכולים למות בשקט. היא הרימה את הסכין שהיה מונח על ארגו הקרטון של ספרי בנה, והתבוננה בו, במוסא שלה. היתה לו הבעת-פנים שלווה. רק אתמול היה ילד, והיום הוא כבר גבר מבוגר, בן 26. קורא ספרים וכותב הרבה. אבל עבודה אין לו. מסכין, מסכין, חשבה.

היא זכרה את הימים ההם, כחלב שבסוריה. האב יעקב היה אז רוכל בדים וחוטים. הסתובב עם חבילות על שכמו בערי סוריה וכפריה. משה נשלח לחדר כשהיה בן ארבע. כשהתבגר חשבו לשלוח אותו לתלמוד תורה, שילמד תורה ומשנה; אולי יהיה פעם רב. אז באו השליחים מארץ-ישראל. הם סיפרו שבירושלים יש ישיבה טובה ללימוד גמרא, ושמה יקבל שם חינוך טוב. היא העלתה לנגד עיניה את תמונת חגיגת בר-המצוה של בנה משה. אחר כך הוא נסע עם השליחים לארץ-ישראל.

סלמה דואק נטלה את הסכין ויצאה אל המטבח, להכין את הסלט לארוחת הבוקר של בניה. היא הדליקה אש בפחיליה המסוימת, הביטה בלהבה שניצתה. בשנת הקמת מדינת ישראל היו פרעות בחלב. הערבים שרפו הרבה בתים של יהודים, ואת כל בתי הכנסת. כל 300 משפחות היהודים החליטו לעלות לארץ-ישראל. הם עברו בשנת 1950 את הגבול. היא ראתה את בנה משה, חסון כמדי צה"ל, בשעה שבא לקבל את פניהם. היא היתה בטוחה שהוא יעזור להם להיקלס בארץ החדשה, יעזור להם לבנות כאן את חייהם מחדש.

היום בו חוטל הרימון